

JENEI LÁSZLÓ

Wombtomb

JENEI LÁSZLÓ (1964) Gesztely

A Szófiába való kiutazást Zsuzsi intézte. Alacsony termete, karcsú dereka és szép arca miatt harmincnyolc évesen is egy fruska benyomását keltette. Pedig akkorra már megcsinálta magát, Ferenczy Noémi volt a mestere, tagja a Művészeti Alapnak. Szárnyai alá vette Lacit. Kapóra jött, hogy '68-ban Szófiában rendezik a Magyar Iparművészeti Kiállítást, kiviszi magával, reményekkel telve. Laci elérte, amit akart, minden tökéletesen a tervébe vágott. Már-már gyanús volt, milyen könnyen lépeget előre, mind messzebbre érve.

Felfogta persze, hogy milyen helyzetbe hozza majd a nőt, de egy percig nem volt lelkiismeretfurdalása. Nem hitte, hogy ennyitől ő már rossz ember lenne. Zsuzsi nagyobb vásznait nem tartotta sokra, részleteiben Dalí- és Gauguin-utánérzések szervezték, inkább az akvarelltanulmányait, talán még a gobelin vázlatait szerette. Ha megtiporják is, idővel talpra áll. Az ilyenekről, akiknek van még hová fejlődniük, általában is ezt gondolta: valamilyen értelemben ütésállók. Vagy inkább nagy túlélők.

Otthonról való indulásakor, a kis kofferrel a kezében, tétovázott a küszöbön. A háztól a kiskapuig két helyen is felfedezte a megpattant köveket a pedánsan kirakott bejáró úton. Miért nem vette észre eddig?! A világa biztos nem tegnap vált ennyire sebezhetővé. A kapun túl könnyebb lett. Az apjának nemrég megjött a Wartburgja, a hűtő kék zománcán táncolt a nap. Mondta neki a követ, de az apja szerint már a tavalyelőtti télen szétfagyott. Ezen elgondolkodott, Ferihegy közelében eszmélt föl, apjára nézett, s nem tudta, az öreg hol volt eddig, az elmúlt évtizedekben. Mostantól mindent jól meg fog nézni, határozta el Laci.

Zsuzsi már várta, repültek, a szófiai szállodáig alig emlékszik valamire. Nem félt, még nem. Aki hűtlenségre készül, áruhátra, az utolsó percekig maga sem hiszi, hogy megteszi majd. Pontosabban, tudja, mi fog történni – de ilyenkor eleve nem ártatlan módon érzékeli a dolgokat. Talán álmodik valamit, amiben megfordul, felvillan az áruhátra módja, de minden erőszakoltan homályos, veszélytelen. Semmibe vehető. Ez az álomszerű lebegés tartotta fogva az indulásig.

A határpontra azonban élesen emlékszik. Az új vonatkoztatási rendszerbe való átlépés a szófiai szálloda folyosói társalgónak szánt kis öblében történt. Zsuzsi ült egy miniatűr kanapén, Laci előtte állt. A sarkától a feje búbjáig szép lassan töltődött fel egy bizonyára nyers erőt kölcsönző folyadékkal, aminek köszönhetően ura lett a testének, öntudatosan megszabta helyzetét, mozgását. A galériába kellett volna mennie, de ő a folyosó végén a másik irányba fordult. Azonnal félni kezdett, nagyjából mindentől és mindenkitől, ezt az érzést nehéz eltompítani. A döbbenet, hogy sikerülhet.

De ami veszélyesebb, volt a félelmének egy rétege, talán egy alattomos hatáseleme, ami szinte lökte a másik ember felé. Olyannak kezdte érezni magát, aki hálás a segítségért, ám ez egy ilyen történetben egyenlő lett volna a lebukással. Számára csupán a konspirált kapcsolat megengedett. Zavarba jött, félt, megnyílt és újra bezárkózott. A hangját mélyebbre húzta, torokhangon beszélt, enyhén előredöntött fejjel.

A férfival a repülőtér előtti parkolóban találkoztak. Minden egyenes volt az idegen fiatalemberen, a frizurájától a szemöldökén át a mosolyáig – három

vízszintes vonal. Valóban hasonlított rá. Yvonne erről elég részletesen beszélt, amikor a szófiai szálloda melletti utcai telefonfülkében – még Frankfurtból – felhívta. Elég ez a pár vizuális inger, és tessék, máris megtörténik az összekapcsolás. Laci mostantól ezt a másik testet képviseli, azaz hordozza magán, mindazzal együtt, ami tartozéka. Érzései, gondolatai, gesztusrendje. Hamis útlevele, benne a kiutazó vízum Dániába.

Az utasítás szerint ismeretlenek egymás számára. Végig a repülőúton, a budapesti kiszálláskor is messze elkerülték a másikat. A ferihegyi repülőtér tranzitvárójában viszont egészen közletről válthattak pillantást. Laci a megerősítéstől megkönnyebbülve nézett körül. Világoszöld műmárvány burkolatú falak és oszlopok, kényelmes székek, párnázott padok. A nagyvonalú berendezéstől egy kicsit megszeppent. Mindenfelől hatalmas ablakok jelezték, hogy azért szem előtt vannak. Átsétált az étterembe, onnan az egész repülőtérre kilátás nyílt. Majd visszatért a váróba, még utoljára belesajdult a múltja. Felvillant benne, vajon mit jelent szeretni, ragaszkodni, a budapesti kiállítások belterjes világában otthonosan elmosolyodni, csupán egy nyomott ívű karrierre vágyani, és miben rejlene az esély, hogy a hazája számára visszahódítsa őt. Néha igencsak abszurd gondolatai vannak. De ha a többiek otthon maradnak, akkor meg kell szökni. Öntudatlanul a mellkasára nyomta a tenyerét – nem ez a fájdalom, ismerte el.

Minden szálat elvarrt, amit meg nem, azzal nem volt tennivaló. Szinte már túlbiztosította magát. A Rákóczi úton vett új, kéregbarna cipőt, majdnem háromszáz forintot fizetett. A haját fazonra vágatta, ötven fillér jattot adott. Megvette a standon a Rádió- és Televízióújságot – minek venne valaki ilyesmit, ha elhagyni készül az országot. Csak azután volt képes abbahagyni ezt, amikor az ABC-ben fél kiló trappista sajtot kért, mint aki hetekre vásárol. A sajt az albérlete hűtőszekrényében, az újság a dohányzóasztalán. Nem ez a fájdalom. Yvonne-ra kell gondolnia, mondogatta magában.

Míg várni kellett, Laci Yvonne telefonon elhadart mondatait próbálta felidézni. A wiesbadeni fesztivál csodás, van ott is egy magyar fiú, nagyon vonas, de valami nem stimmel vele. És van egy müncheni fiú is, aki hisztérikusan harcol önmagában a náci felmenőivel, legalábbis Yvonne így látja. Minden mondatában ott van ez, hogy náci, meg hogy fasiszta. Náci professzorok a müncheni egyetemen. És az a rengeteg fasiszta az Ulbricht-féle német szocialista államban. És hogy mindjárt indul a gépe Koppenhágába. Nem lehetett hallani, mikor vesz lélegzetet, nincs ritmus, az alaphangot kitartva játssza — tenuto. Laci tőle tanulta ezt a szakkifejezést. Igazán nagyon rendes teremtés, egy finom, fiatal nő. Nem is állnak jól neki ezek az agresszív szavak. Máskor, ha durvul, van nála a fölforgatás szándékának bizonyos aktuális hangmagassága. Yvonne zenész, ért ehhez. Így viszont, tenuto, kevésbé finom, sőt tapinthatóan alpári. És izgató. Főleg, amikor azt mondja: a baloldali fasiszták. *Őrületen* szerelmesek egymásba, mindenre ez a magyarázat, ismételte a lány.

A Lacié és az Yvonne-é, elképzelésük szerint, az a történet lesz, ami legyőzi a két világrend eszement rivalizálását, kijátssza a védelmi szabályaikat, felülemelkedik ideológiai és morális megfontolásaikon. Afféle hatvanas évek végi Rómeó és Júlia lesznek, a végkimenetel tekintetében erős korrekciókkal. Yvonne nem kedves az emberekhez, vagyis inkább a kedvességének semmi látszatja nincs. Alkati kérdés. Elnyomhatatlan vágyai vannak, olyanok, amiket lehetetlen beteljesíteni. Szerinte jobb is így, tovább él együtt ezekkel a vágyakkal, kiismeri a működésüket, és ez fiatalon tartja. Lacinak pillanatnyilag egyetlen vágya volt, feltűnés nélkül kicserélni a tranzitkártyát a különleges vonalú bárpuhnál ülő fiatalemberrel.

Öt perc múlva már nála volt a tranzitkártya. A beszállás végtelenül simán ment, sorra előzi egymást boldogság és félelem, míg a legvégén, amikor fel-

emelkedik a repülőgép, az előbbi marad. Az állkapocscsont remeg, de nem sírás lesz belőle. Mindennél élőbb ilyenkor az ember, úgy érzi, beszélnie kell, de még most sem szabad.

•

A koppenhágai repülőtér hatalmas üvegcsarnokában elveszve álldogál Yvonne. Mellette Poul, egy dán képzőművész ismerőse. Ezzel is kedvezni akart Lacinak, mesterségbelit invitált, hogy legyen a kalauzok a lundi úton. A „művészek vagyunk” kollektív tudata átsegíti őket a kezdeti nehézségeken. Mert őszintén szólva Yvonne, míg hunyorgott az erős napsütésben, s várta a landolást, csakis arra tudott gondolni, mekkora örültséget csinál.

Itt van mindjárt ez a Poul, rengeteget változott. Az a hosszú szakáll, a felálló, tömött bajusz és a munkásnadrág! A lábán meg klumpa van. Nem is emlékezett rá, hogy a szemei ennyire bandzsák volnának. És az arcán mély ráncok futkosnak le-föl, jobbra-balra, hunyorog, grimaszol, megráng a válla. Talán beteg. Jól bele-választott. Híres figura, művészeti iskolája is van, de amikor Frankfurtból ide repült, a gépen átnézett pár brosúrát, és hát a művei... Ki nem tenné a lakásában egyiket sem. Itt fent, északon, gondolta, elég a szívárványos céltábla meg a kockák, szívecskék, négyzetek geometrikus sorozata, és kész is a karrier.

Poul ötlete volt a lundi kiállítás is, átmenni Svédországba, ahogy mondta: *piszok közel van*. Az erotikus művészet első nemzetközi kiállítása a Konsthallenban. El fogja varázsolni Lacit. Yvonne szerint inkább órá fog rossz fényt vetni, ha első Nyugaton, a szabad világban töltött napjait kapitális nemi szervek, stilizált vagy nagyon is realiztikusan ábrázolt aktusok rengetegében kell eltöltenie. Mintha Yvonne így akarna igazán közel kerülni hozzá, csak a testével. Pedig erről szó sincs. Visszagondolva egyetlen budapesti éjszakájuk minden mozzanata életét megrabló, vadállati jellegű volt. Ám eksztatikus orgazmusokkal, hangos sikolyokkal teli. Könnyen lehet, hogy ez a rémes kiállítás színezi át az emlékeit, az előérzet, a túlkombinált várakozások. Persze hogy szereti Lacit, amilyen rejtélyesen mosolyogni tud.

Gyorsan elő is kapta a fotóját, nézte, ahogy teljes pompájában, lírai türelmetlenséggel üldögél kis híján oldalra billenve. A repülőtéri kavarodásban most megjelent a képen valami kétértelműség is, eddig sosem figyelt fel rá. Laci mosolyog a képen, de nem az életöröm üt át az ajkainak ívén, az egész arc tisztázatlan módon megcsúszik, és valami keselyűszerű vonást nyer. Fogalma sincs, honnan úszott ide ez az új jelentés, egyszerre ott volt, és már idétlennek látta a fejőszék alakú kis számolyt is, amin Laci elég férfiatlanul feszengett. Meglepte a gyanakvása, hogy együttlétük során a fiú mélyebben belé mar majd, ártani fog neki. Lehet kétszer az életben ugyanolyan szenvedéllyel szeretkezni? Úgy, hogy a fájdalom ne legyen gyanús?

Az életét teljesen felforgatta a találkozásuk. Hazatérve hónapokig úgy élt, hogy minden messze került tőle, nemcsak Laci, de például a telefon, a falikapcsoló, az öngyújtója. Soha semmi nem esett kézre. A dolgok ellenséges távolságtartását a hangszerén is érezni vélte, kilógott a zenekarból, szíve szerint feltúrta volna az ülésrendet. A rosszkedv mindenhová elkísérte, a próbák, fellépések utáni ivászatok se frissítették fel. Az a meglehetősen korlátozott valóság, ami élete kereteként Laci után maradt, minden eresztékében recsegett, összeomlással fenyegetett. Éjjel a skót plédébe burkolózva figyelte, milyen alattomosan szökik föl a láza. De nem volt beteg, csak nem tudta elfogadni a kétélyeit, nem látott tisztán, és a szervezete húzta magával a mélybe, az állandósult nyugtalanságba.

Yvonne közelebb ment a kiszálló utasok kapujához. Most már egész testben remegett. Poul átfogta volna a vállát, hogy megnyugtassa, de a lány le-

fejtette magáról, el is tolt a kicsit, csak őt lássa Laci. De még odafordult, kicsúszott belőle egy kérdés: *Szép nő vagyok?* Belepirult, de Poul megsejtette, milyen pokoli rendetlenség lehet a fejében, és kapásból rávágta: *Diadalmasan szép.* Yvonne bájos fintort vágott, fellélegzett, mintha egy félig elhúzott függöny mögül véletlenül ismét a boldogság övezetére látna.

•

Az autó hátsó ülésén egymás mellett ültek, lebegtek kellő távolságban, mint a víz felszínén úszó levelek. Készenlétben voltak szavaik, mozdulataik, mint akik még nem békültek ki egy nagy veszekedés után, de már tele vannak reménnyel. Poul vezetett, épp egy hídról kanyarodott le, Lacit tartotta szóval. Lund szépségeit ecsetelte, meg hogy lesz még idő Koppenhágára, de sietniük kell, hiszen nyílik a nagy exhibition, ami persze international, és főleg: first! Emellett már szinte el-sikkadt az, hogy erotic art. Aztán a saját művészetpedagógiai ötleteit idézte föl, mi mindent lehet kezdeni fényes fémlemezekkel, egy dróttkerccsel, szeméttelakóban talált tárgyakkal vagy akár pornográf magazinokkal. Hiszen minden milyen konkrét körülöttünk, mondta, az anyagok, a vásznak, a kövek... Majd az orosz avantgárdról és a kollektív műalkotás lehetőségéről kezdtek beszélgetni.

Yvonne nem érzékelte a külvilágot, csak egy testet maga mellett. Nem hitte el, mi történik az autóban. Egy kis nyugalomra lenne szüksége, hogy felmérje a helyzetét. De nincs idő, minden itt és most történik, vagyis hogy éppenséggel nem történik. Hiszen ezt a fiút kiszabadította abból a szaros kommunista országból! Itt van a szabadság földjén. Mi az oka a tartózkodásának? Ez a visszafogottság még akkor is szemet szúr, ha a szeretteit, barátait kellett hátrahagynia. Itt újjászületik majd, mondta neki többször is Laci. Hát bizony, úgy néz ki, még csak a vajúdságnál tartanak vele.

Vádolni szerette volna, számon kérni. Aztán erővel visszafogta magát, tudta, meg kell nyugodnia. Miért ilyen türelmetlen?! Övék az egész élet. Rendületlenül és megszállottan azonosulni akart Lacival, de az látszólag nem vett róla tudomást. Minimalizmusról, politikai aktivizmusról, a szennyeződés kreativitásáról, valamint névtelen struktúrákról társalogtak. Főleg Poul vitte a szót. Yvonne nem először érzi, mennyire dühítően fölösleges, tolakodó a művészet. Ha ez jutott eszébe, általában praktikus akadályt látott benne, semmiképpen alkalmas eszközt. Hányszor kellett szembesülnie azzal a társadalmi elutasítással, ami a művészeket sújtja. Persze, ő tehet róla, kis odafigyeléssel megválogathatná a barátait, olyan körökben kellene mozognia, akik fogékonyak a hajlamaira. No de Laci... Ő beszél itt a művészi temperamentumról?! De hiszen művészettörténész! Mit tudhat ő erről?! Jóságosan és hűvösen beszél. Jóképű, nem változott, egy sóvárgását kiválóan leplező, várakozó keselyű. Frissen vágott frizurát. Rá gondol közben, míg locsog? Vagy Frankfurtba, ahová majd Lundból készülnek? Örül-e a kitérőnek, ennek a kiállításnak? A telefonban folyton a németekről áradozott. Yvonne nem vethetett a szemére semmit, az ő unokatestvére is az NSZK-ba költözött, ott dolgozik egy fogászati laboratóriumban, műfogsorokat csinál, és havi ezer márkát keres. Többet, mint ő a zenekarban. Mit akar magával kezdeni Laci? És mit kívánna tenni az ő gyöttrő szomjúságával? Jó embernek tűnik. És elszánnak. Talán nem lesz baj.

A koppenhágai szabadkikötőtől Malmöbe közlekedő komp minimális változást hozott. Valami megrepesztette a burkot, ami ilyen merevvé tette. Talán a tenger. Poul egyre csak beszél, hogy legutóbb kórházi folyosókat „frissített fel” a dekorációival, de Laci már Yvonne-hoz simult, még nem karolta át, nem fogta meg a kezét, de test a testhez álltak a komp korlátjánál.

•

Lehajtottak a rámpán az autóval, Poul szólt, innen Lund már csak tíz kilométer. A hátsó ülésen ismét a távolságtartás. A szállásukon is zavarban voltak, két tágas, jókora belmagasságú szoba. Laci kidobált az ágyra néhány inget a bőröndjéből, nagyon otthon érzi magát. Hosszan bámul ki az ablakon, felmér mindent. Aztán megfordul, nekidől a párkánynak, és bent is vizsgálódik. Yvonne feszeng, egy széken ül. Némán elnéznek a másik mellett, majd Yvonne kigöngyöli az egyik plédet, ami az ágyra volt készítve. Laci látszólag egykedvűen sétálgat a szobában. Kint hirtelen feltámad a szél, lágyan mozgatja a hotel előtti fák ágait, a szobájukat árnyak tánca teszi mozgalmassá. Látják lebegni, felszikkadni a port, és minden nagyon sűrűnek, telítettnek érződik. A két évvel ezelőtti budapesti éjszaka óta most maradtak először kettesben.

Yvonne a lelkét is odaadta volna az ördögnek, hogy az a nap megismétlődjön. De hiába, közben Poulról kezdenek beszélgetni. A bűvös hatású szabadság megbénítja mindkettőjüket. Végül Laci tesz egy váratlan megjegyzést. Kellene egy „új kiindulópont”, mondja bátorítóan elmosolyodva. A mosoly jókor jött, felmerültek a régi, apró részletek, visszfények. Érzelmekről viszont egyetlen szó sem esett. Annál több annak a napnak a jelentéktelen körülményeiről. Yvonne a budapesti Bartók Szemináriumra fizetett be, két hetet töltött viszonylag kemény munkával. A hétvégéi viszont szabadok voltak, a szervezett programokat mellőzte. Az ujjaiában, a zsigereiben még az *1. hegedű-zongora szonáta* féktelen taktusai lüktettek, egész lényét az előadás egyelőre homályosan érzett nehézségei sajátították ki. A természeti adottságokról gondolkozott, megszűnt számára a külvilág. Vakon haladt a Zeneakadémia előtti járdán, amikor megragadták a könyökét. Odakapta a fejét, Laci arcát látta egészen közélről – és valami kis ujjongásféle kelt lábra benne, bár nem tudta eldönteni, hogy a férfi hozta-e ki belőle, vagy még mindig az izgatott tremoló és trillamozgások emlékének kicsapódása. Hogy ő már pár napja felfigyelt Yvonne-ra, ezt mondta Laci. Ne vegye tolakodásnak. Angolul beszélt, de elnézést kért, amiért nem franciául szólította meg. És hogy hallotta játszani is őt. Hol hallotta volna? És honnan tudta, hogy nem száll fel a kiránduló szeminaristákkal Esztergomba induló buszra? Mindenesetre Bartókról kezdeményezett beszélgetést, szakértőnek bizonyult, komolyság volt a hangjában, a gondolatai pedig sokrétűek voltak. Tudott bánni a pillanat csendjével, s ezt egy zenész nagyra értékeli.

Hamar összeemelegedtek, nem izzott fel azonnal gigantikus szenvedély, de ahogy kialakult köztük a felelős játékoság bensőséges stílusa, mindennél többet ért. Laci vacsorázni hívta, majd a padlásalakásában értek révbe. Ott viszont elszabadult a pokol. A szemérem és erkölcs teljes hiánya, a kíméletlen genitális összjáték, a fájdalom és szenvedés orgiasztikus természetének együttes felfedezése... ez a mindentudás olyan egyszerűnek tűnt, akár a levegővétel. Utána, mikor Yvonne már hazautazott, a levelezésükben nyoma sem volt mindennek. Nagyok szikár, összeesküvőkhöz illő, kimért szóhasználat, tárgyyszerűség. Ki kellett hozni Lacit Nyugatra. Mintha csak ez az egy férfi létezne, Yvonne, hol szenvedélyes szeretőként, hol dühöngő anyaként, küldetésének választotta a tervet. Eredményeiről, a vége felé mind többször a *koppenhágai vendégségről*, telefonon egyeztettek, mindenféle óvintézkedés után. Közben a leveleikben szárazon kopogtak a művészeti kérdésekről szóló eszmefuttatások. Ha kicsit jobban figyelnek, kellemetlenül érintette volna őket, hogy az utolsó hetekben a telefonbeszélgetéseik is ugyanilyen hideg gyakorlatiassággal zajlottak. Sehol egy vékony nevetés, halovány kacérkodás, lefojtott utalás.

Ugyanez van most itt is, a lundi szállodai szobában. Lacinak az *új kiindulópont*ról szóló, teljesen gyanútlan mondata szembesítette őket a valósággal. Milyen tennivalók adódnak ebből a helyzetből, fut át például Yvonne-ban, és rö-

tön kapcsol, hogy mennyire fals ez így, mert rendben van, hogy általában egyikük sem kitarulkozó személyiség, de hát volt az az éjszaka – és ilyen múltra lehetne építkezni. De ha egyszer nem megy magától, mintha két mérnök bólogatna egy tervrajz fölött.

•

Az éjszaka egy rémálom volt. Csókolóztak, simogatták egymást, de nem szeretkeztek. Yvonne panaszkodott, milyen merev a tarkója, Laci megmasszírozta. Míg hosszan és visszhangosan vizelt, Yvonne befogta a fülét. Diplomatikusan megegyeztek abban, hogy rengeteg idejük van, és hogy nem kényszeríti őket semmi. Yvonne reggelre teljesen kimerült az aggodalomtól, alig evett valamit, úgy mentek át Poul elé a hallba. Beugrottak az egyetemre, bemutatták őket néhány tanárnak, művésznek, egy szituacionistának, akiből ömlöttek a Guy Debord-idézetek. Szó esett a nanterre-i eseményekről. Egy próféta külsejű professzor, akinek végig idegesítően szörcsögött az orra, oda nem illő félmosoly kíséretében elevenítette föl, hogy nem sokkal az ellene elkövetett merénylet előtt Dutschke itt, az egyetemen tartott előadást, és ennek a lehangoló embernek módja volt *felvilágosítani* a hírneves vendéget pár apró kérdésben. Amikor kidőlt belőlük minden, amivel ezekben a körökben hőzöngeni lehet, kiderült, inkább Lacira kíváncsi mindenki. Yvonne francia létére szívesen megosztotta volna velük az álláspontját, de elfogadta a helyét, ezekben a beszélgetésekben is, hiszen tudta, kis pont a forrongó világban, az ő szintjén nehéz kitűnni, sok hasonló képességű hegedűművész van. Nem esett nehezebbre a háttérbe vonulni, nyugodtabban tanulmányozhatta Lacit. Amikor a helyiek megtudták, hogy az erotikus művészet első nemzetközi kiállítására készülnek, páran velük akartak tartani. Tanúi szerettek volna lenni, ahogy Laci a rendszer által belé nevelt prudéria miatt lánggra kap és elhamvad a látottaktól. Mintha Yvonne nem is létezne, még a barátnői státusa sem derült ki, útitárs volt, aki igyekezett kompenzálni rosszallását.

Ebéd és rövid városnézés, a nemrég restaurált dómban is elidőztek, majd betértek a jellegzetesen szögletes épületbe, ahol aztán vége kellett legyen a passzivitásnak. Poul már a Konsthall felé közeledve idézgetett a katalógusból. Az első tematikus képcsoportnál állva épp valami olyasmit mormogott, hogy a szabad, egészséges erotika alapvetően csak a szabad, egészséges társadalmi renddel, azaz csak a valódi demokráciával kompatibilis. Laci nevetett, de mint aki azonnal és mindent képes tiszta élvezetté átváltoztatni. Yvonne lopva figyelte az arcát, és ez a koncentrált odafordulás is hozzájárult, hogy Poul rájött, ezzel az élménnyel már valóban magára hagyhatná a párt. Csak haladjanak a maguk tempójában, mondta, ő már nem először van itt, és előresietett.

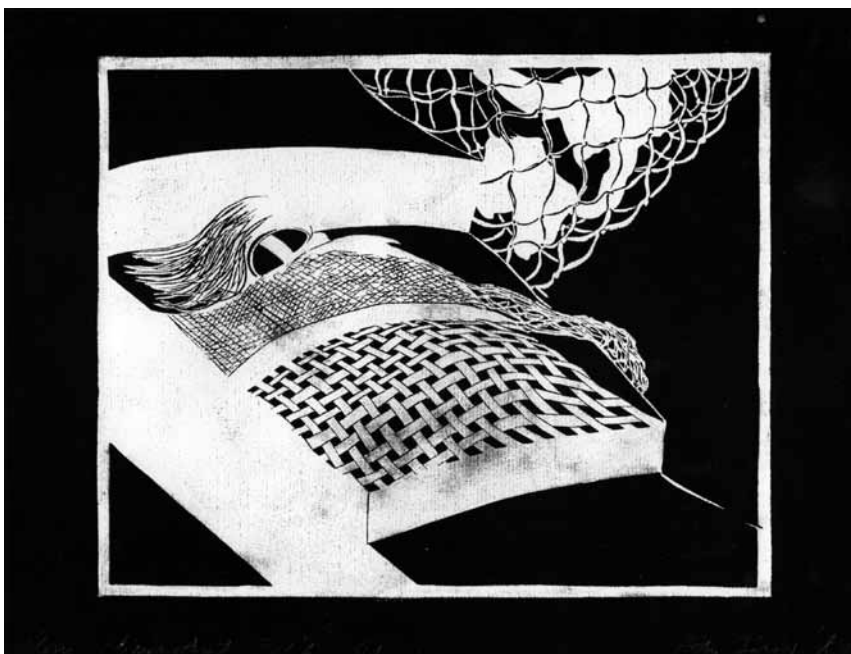
Volt ott minden. Festett tekercesek, miniatúrák, ceruza- és tintarajzok, akvarellek, metszetek, kollázsok, faragványok. Festettek olajjal fára és vászonra, de volt bronzszobor és fazekasmunka is, sőt frízek valami épületről. Amit az élvezetért ember megtehet – oly sok ötlet, truváj, édesen szemérmetlen trükk vagy a test kivégzésszerű dúlása, hogy egy idő után szinte hipnózisban nézték, biztosra véve, hogy igazából minden művészet erotikus. De semmi olyasmit nem találtak, amit ők műveltek egymással Budapesten. Yvonne legalábbis konkrétan ennek az ábrázolását kereste, hiába. Abban bízott, hogy Laci túlfejlett magabiztossága felmondja a szolgálatot, ha szembesítheti azal, hogyan tűnt el saját személyiségük – ha csak egyetlen éjszakára is. Így tervezte, ezt a szembesítést kívánta elérni, mert félt, hogy különben a történeteknek az emléke is elvész.

Jóval a kiállítás felén túljutva szólalt meg először Laci. Emberi szükségletekről beszélt. Yvonne próbálta megszólaltatni a művészettörténészt. Felvetette, milyen szembetűnően elnagyoltak az indiai rajzok például a japáno-

kéval összevetve. Amúgy részletgazdagok, de éppen a genitáliákhoz érve szinte mindegyik rajzon ugyanazt a kis répácskát látni. A répácskán Laci jót nevetett. Amit Yvonne kicsalt belőle, jóval több volt egy mosolynál, és a vidámság magukkal ragadta őket. Érezték, lényegét tekintve más ez, mint vidámság. A külső jelzésektől függetlenül is történik velük valami, amit kötelességük végigcsinálni. Talán mostantól lehetnek őszintébbek, remélte Yvonne.

Ez a megpezsdlő, karneváli hangulat fokról fokra teljesedett ki. Egy tizenhetedik századi szobornál Yvonne már szívesen *odanyúlt* volna a férfialak félig elmerült szerszámához. Kezdte elveszíteni a józan ítélőképességét, forró lett a teste, nem volt hát haszontalan az elmúlt év, a kockázatvállalás. A modern francia litográfiák Lacit is elragadták. Mind többször ért össze a testük, és Laci nem tért ki, andalogtak, álldogáltak, találkozott a válluk, derekuk. Akár egy előjáték. Egy afrikai bronzszobornál Yvonne újra a tiszta és legtökéletesebb kint érezte, összemósódott benne fantázia és valóság. Néhány perc, és lelki erejének teljes megfeszítésével sem lesz képes uralkodni magán.

Ekkor értek oda egy élénk színekkel tündető, szőrös koporsóhoz. Annak tűnt, de amikor körbejárták, főleg amikor fentről, fölébe hajolva megnézték, felfogták, mit látnak. A hüvelynyílást. A koporsót hosszú szálú, szintetikus, bézs színű műszőrme borította, rajta kanyargó, halványlila, neonzöld és pink díszítés, és a tetején jókora, vulva alakú nyílás. Félreérthetetlen. Laci villámgyors reakciója szerint is nagyon konkrét, mármint a párhuzam a vulva mögötti üreg, azaz az anyaméh és a koporsó között. Mintha azt mondaná a művész, hogy a születés előtt és a halál után kényelmes a helyzet. Egy harminc körüli nő odalépett a *Wombtomb*hoz – ez volt a műalkotás címe –, átemelte a peremen a lábát, belecsusszant a résbe, és eltűnt a... méhben? koporsóban? Aztán nevetve kidugta a fejét, a párja lefényképezte. Az a hazám, mutatott Laci a bútorszobor belseje felé. Yvonne leforrázva állt. Szóval tényleg igaz, mindent csak bérbe kap, gondolta. Aztán döntött, elérkezett a pillanat, hogy Lacihoz lépjen, és megfogja a kezét. Egykedvűen, azért a közönség elől nagyjából takarásban, Laci kézfejét az ágyékához szorította. *Wombtomb*, súgta a fülébe, és pontosan tudta, hogyan fog mindenért bosszút állni.

ADY JÓZSEF, Álom, 1983, línómetszet